

Kokonaisvaltaisen kotoutumisen tukeminen

Vapaan sivistystyön päivät 2018, Jyväskylä

Heidi Luukkainen, Suomen Kansanopistoyhdistys

Kotoutumisvalmiuksien tukeminen ja osallistavat opintopolut maahanmuuttajille

-yhteishanke 11.8.2017-30.5.2019

- ▶ Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti kevättalvella 2017 haettavaksi erityisavustusta hankkeita varten, joilla edistetään turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien suomalaiseseen yhteiskuntaan sopeutumista.
- ▶ Kansanopistoyhdistys, Opintokeskukset ja Humanistinen ammattikorkeakoulu hakivat ja saivat rahoitusta Kotoutumisvalmiuksien tukeminen ja osallistavat koulutuspolut maahanmuuttajille -yhteishankkeelle, jota koordinoi Kansanopistoyhdistys.

Hankkeen tavoitteet:

- ▶ Kehittää koulutusmalleja, jotka yhdistävät eri toimijoiden osaamista ja muodostavat joustavan, toiminnallisen ja henkilökohtaistetun tavan tukea kotoutumista.
- ▶ Luoda vapaan sivistystyön koulutuksena toteutettava lukutaidon ja kokonaisvaltaisen kotoutumisen koulutuksen malli kansanopistojen ja opintokeskusten yhteistyönä sekä kokeilla sitä.
- ▶ Kansanopistot kehittävät lukutaidon opetuksen toiminnallisia moduuleja
- ▶ Opintokeskukset kehittävät maahanmuuttajakoulutukseen kansalaiseksi kasvamisen ja yhteiskuntaan integroitumisen moduulin.
- ▶ Humak osallistuu hankkeeseen tutkimuksellisesta näkökulmasta tarkastellen:
 1. kahden eri oppilaitosmuodon ja muiden yhteistyökumppaneiden yhteistyötä uuden koulutusmallin suunnittelussa ja toteutuksessa
 2. Pilottikoulutusten toteutumista opettajien ja opiskelijoiden näkökulmasta

Hankkeen tavoitteet:

- ▶ Lisätä pedagogisten toimijoiden osaamista maahanmuuttajan yksilöllisen koulutuspolun tukemisessa.
- ▶ Hyödyntää kuvakommunikaatiota menetelmänä lukutaidon oppimisessa.
- ▶ Laatia kriteerit kansanopistojen ja opintokeskusten yhdessä tuottamassa koulutuksessa hankittujen osaamisten tunnistamiseksi.
- ▶ Kehittää kansanopistojen edellytyksiä olla mukana maahanmuuttoa koskevissa valmiussuunnitelmissa.

Hankkeen eteneminen

- ▶ Hankeaika: 11.8.2017 – 30.5.2019
- ▶ Koulutusmallin suunnittelu: syksy 2017, mallin hiominen ensimmäisten pilottikoulutusten kokemusten perusteella, kesä 2018
- ▶ Pilottikoulutukset: 1. kevät 2018, 2. syksy 2018
- ▶ Pedagogisen henkilökunnan työpajat: 1. työpaja 8.12.2017, 2. työpaja 5.4.2018, 3. työpaja 28.9.2018 4. työpaja huhtikuu 2019
- ▶ Hankeraportti: kevät 2019
- ▶ Tutkimuksen toteuttaminen hankkeen aikana, raportointi - kevät 2019

Hankkeen eteneminen

► Syksy 2017

- Hankkeeseen mukaan tulevien kansanopisto-opintokeskus yhteistyökumppaneiden muodostuminen
- Suunnitteluryhmän kokoaminen ja pilottikoulutusten suunnittelua – suunnitteluryhmässä mukana opintokeskusten, kansanopistojen ja kansanopistoyhdistyksen edustajia
- Hanke-seminaari 8.12.2017
- OPH:n Vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen valmistelun huomioiminen koulutusten suunnittelussa

Hankkeen eteneminen

7

► Kevät 2018

- Kolme pilottikoulutusta käynnistyi
- Koulutusmallin yhteisen osan kirjoittaminen (Suunnitteluryhmän jäsenet)
- Paikallisten opetussuunnitelmien viilaaminen
- Havainnointipäiväkirjojen kirjoittaminen (pilottikoulutusten toteuttajat)
- Tutkimuskysymysten tarkentuminen ja tutkimuksen käynnistyminen
- Digitaalisen osaamismerkin suunnittelu osaksi arvioinnin työkaluja
- Kotos-hankkeen työpajapäivä 5.4.2018

Hankkeen eteneminen

Syksy 2018

- Pilottikoulutukset käynnistyneet neljässä opistossa (viisi ryhmää)
- Havainnointipäiväkirjojen kirjoittaminen (pilottikoulutusten toteuttajat)
- Kotos-hankkeen 28.9. työpajapäivä
- Digitalisen osaamismerkin käyttöönotto
- Tutkimushaastatteluja

Hankkeen eteneminen

- Kevät 2019
 - Hankkeen päätösseminaari/työpaja huhtikuussa
 - Pilottikoulutusten kokemusten kokoaminen ja hankeraportin kirjoittaminen
 - Tutkimusraportti (Humak)

Hankkeen kohderyhmä

Maahanmuuttajat: 1. joilla on **alkava tai kehittyvä lukutaito**, 2. joilla on **tekninen lukutaito tai osittain myös funktionaalinen lukutaito ei-latinalaisella kirjaimistolla**, 3. jotka hyötyvät toiminnallisuutta ja kokonaisvaltaista kotoutumista painottavasta koulutuksesta.

Hankkeen aikana kokeiltava koulutus soveltuu

- ▶ kotivanhemmille tai nuorille, joiden koulunkäynti lähtömaassa on ollut hyvin vähäistä tai puuttuu kokonaan
- ▶ perheenyhdistämisen kautta tullee iäkkäämmille henkilöille
- ▶ maahanmuuttajille, joiden aikaisempi opiskelu on tapahtunut kokonaan ei-latinalaisella kirjaimistolla
- ▶ omaehtoisesti työllistyneille, joiden on vaikea irrottautua töistä kokopäiväisesti

Pilottikoulutusten toteutusmalleja

11

- Kaikkien pilottikoulutusten toteuttamismallit perustuvat OPH:n Vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen 2017
- Pilottikoulutusten kokemusten pohjalta kehitetään edelleen kahden oppilaitosmuodon (kansanopisto-opintokeskus) yhdessä toteuttamaa koulutusmallia

Kansanopistot maahanmuuttajien kotouttajina

- ▶ Kansanopistoissa koko yhteisö tukee maahanmuuttajaa hänen kotoutumis- ja opintopolullaan
- ▶ Sisäoppilaitoksina kansanopistot tarjoavat opiskelijoilleen mahdollisuuden majoittua opiston asuntolassa opintojen aikana
- ▶ Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen kuuluvat kansanopistojen arkeen
- ▶ Kokonaisvaltaista kotoutumista tukee maahanmuuttajien mahdollisuudet tutustua opiston muihin opiskelijoihin opiston tapahtumissa, retkillä ja iltatoiminnan aikana

Kansanopistot maahanmuuttajien kotouttajina

- ▶ Iltatoiminnan aikana opitaan siivousta, pyykinpesua ja tehdään yhdessä läksyjä
- ▶ Retkillä ja vierailuilla opiskelijat tutustuvat mm. paikallisiin palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin
- ▶ Työssäoppiminen on osa opiskelua useissa maahanmuuttajakoulutuksissa
- ▶ Työssäoppiminen tutustuttaa suomalaiseseen työelämään ja työkuulttuuriin

Pilottikoulutusten haasteita

- ▶ Uudenlaisen yhteistyön rakentaminen kahden erilaisen vapaan sivistystyön oppilaitosmuodon kesken
- ▶ Yhteistyön kehittäminen TE-toimistojen ja maahanmuuttajien alkukartoitusten tekijöiden kanssa
- ▶ Koulutusportin käyttöönotto ja sovittaminen kahden vapaan sivistystyön oppilaitoksen toteuttamaan koulutusmalliin
- ▶ Opiskelijaryhmien täyttyminen vähitellen
- ▶ Heterogeeniset ryhmät

Pilottikoulutusten mahdollisuuksia

- ▶ Hankkeessa rakentuvassa kotoutumiskoulutuksen mallissa huomioidaan lukutaito-opetuksen ohella maahanmuuttajan kokonaisvaltaisen kotoutumisen tuen tärkeys
- ▶ Toiminnallisuuden painottaminen koulutuksen toteutuksessa rohkaisee opiskelijoita suomen kielen käyttöön arjen tilanteissa ja tarjoaa heille mahdollisuuksia tuoda esille osaamistaan, joka ei perinteisessä luokkaopetuksessa näy.
- ▶ Tutustumalla paikalliseen järjestö- ja yhdistystoimintaan sekä ohjaamalla opiskelijoita erilaisten harrastusten ja vapaaehtoistyön pariin tuetaan maahanmuuttajien ja kantaväestön luonnollista kanssakäymistä.

Yhteistyön hyötyjä oppilaitoksille

- ▶ Yksityiset, kansalaisyhteiskunta-taustaiset oppilaitokset löytävät toisensa, sivistyspedagogiikka yhdistää.
- ▶ Mahdollisuus tarjota monipuolinen koulutuskokonaisuus maahanmuuttajaopiskelijoille.
- ▶ Kaksisuuntainen kotoutuminen järjestöissä ja opistoissa osana mielekästä opintokokonaisuutta -> aito integroituminen kansalaisyhteiskuntaan (järjestöt mukaan tavoitteelliseen, opinnolliseen opintojaksoon).
- ▶ Mahdollisuus tutustua erilaiseen ympäristöön, jossa koulutusta toteutetaan.
- ▶ Oma toiminta kehittyy, kun on toisen oppilaitoksen kanssa dialogissa - katsoo myös itseään eri näkökulmasta.
- ▶ Voi saada kavereita ja synergiaa myös muuhun yhteistyöhön.

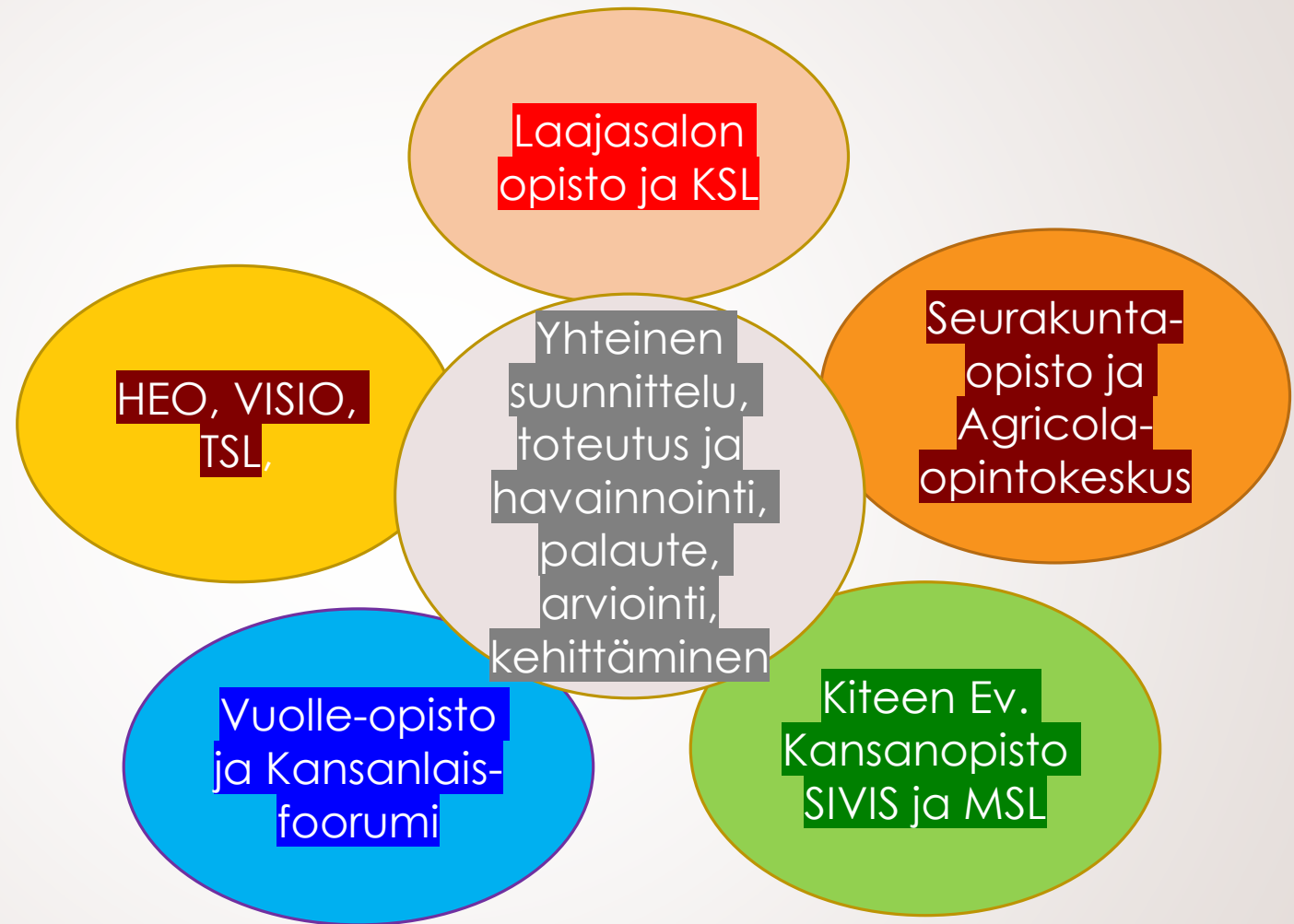

Hankkeessa mukana olevat opintokeskukset ja kansanopistot

Lukutaito-koulutuksen yhteisen toimintamallin rakentaminen (tilanne 8.12.2017)

- ▶ Agricola-opintokeskus
- ▶ Kansalaisfoorumi
- ▶ KSL-opintokeskus
- ▶ Maaseudun Sivistysliitto MSL
- ▶ Opintokeskus Sivis
- ▶ Työväen Sivistysliitto TSL
- ▶ ViSiO
- ▶ Helsingin Evankelinen Opisto
- ▶ Kiteen Evankelinen Kansanopisto
- ▶ Laajasalon opisto
- ▶ Seurakuntaopisto
- ▶ Vuolle-Opisto

Hankkeen pilottikumppanit

Paloasemalla harjoiteltiin ensisammutusta mutta tutustuttiin myös paloautoihin

Osallisuutta ja taitoja linnunpönttöjä rakentamalla

Suomalaista tapakulttuuria, kesää & mansikoita yhteisen kakun valmistaminen

Maton tekoa omaan kotiin

Kuvat: Lea Lihavainen, Sivilis-opintokeskus. Kiteen Ev.
Kansanopiston, MSL:n ja Siviksen toteuttamasta
Kotos-koulutuksesta keväällä 2018.

Vapaaehtoistyö osana opiskelua

- ▶ Helsingin Emmauksen kirpputorilla kaksi vapaaehtoistyöntekijää tervehtii toisiaan lämpimästi. Toinen heistä on konkarivapaaehtoinen Ulla ja toinen kotoutumiskurssin opiskelija Aisha. Edessä on pari tuntia yhteistä työskentelyä vaatteita lajitellen, jonka jälkeen kaikki Emmauksen vapaaehtoiset lounastavat yhdessä.
- ▶ Kurssin opiskelija Aisha kertoo hymyssä suin kokemuksistaan:
 - ▶ – Minä tykkään kaikki ihmiset Emmauksessa. Täällä puhun koko ajan suomea. Se on tosi tosi hyvä.
 - ▶ Aisha aikookin jatkaa vapaaehtoisena samassa tutussa paikassa myös kesälomallaan.
- ▶ Teksti: Alex Day ja Heidi Leino
Kuvat: Heidi Leino

